

ako su mu stavljena nepodesna kola, ovlašten i dužan da odbije takva kola. Međutim ako je željeznica stavila pošiljaocu na raspolaganje kola koja su po općim osobinama sposobna za prijevoz robe /npr. zatvorena kola/, on nije dužan posebno ispitivati i tehničku sposobnost kola, koja se za odnosnu vrst kola pretpostavlja, tj. nepropusnost protiv kiše, ispravnost krova, prozora, vrata itd. Naime opća ispravnost kola se pretpostavlja, i o takvoj ispravnosti dužna je brinuti se željeznica, te je ona odgovorna naručitelju za svaku štetu koja nastane na robu u toku prijevoza zbog toga što kola nemaju one osobine, koju bi morala imati obzirom na svoju vrst..... Treba istaći da za prijevoz duhana i duhanskih preradjevina nisu potrebna specijalna kola, već su za to sposobna obična zatvorena kola. Ovakova kola ako nemaju vanjskih vidljivih oštećenja predstavljaju sposobna kola za prijevoz robe te vrsti, pa ako se u toku prijevoza pokaže da ona obzirom na svoje nedostatke nisu bila sposobna da robu zaštite od redovnih prijevoznih opasnosti, tada za te nedostatke i za nastalu štetu na robu odgovara željeznica.

L.H.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 27.X 1965.

Vijeće: Gabro Bađovinac, dr Dušan Arneri, dr Siniša Triva

Prijevoz stvari morem - Teretnica - Nadležnost suda - Stranke iz ugovora o prijevozu stvari morem mogu ugovoriti nadležnost stranog suda - Klausula u teretnici o nadležnosti suda obvezuje i primaoca

Tužitelj je primalac tereta, a tuženik je brodar. Tuženik iznosi prigovor nenadležnosti suda jer da su stranke ugovorile nadležnost suda u Palermu. Klausula o nadležnosti unesena je u teretnicu. Prvostepeni sud je prihvatio tuženikov prigovor i proglasio se nenadležnim, te je uputio tužitelja da tužbom ustane kod suda koji je nadležan prema klauzuli teretnice.

Protiv ove presude tuženik se žali.

Povredu prava vidi u tome što smatra da je teretnica glasila na primaoca, tj. na Jadransku pomorsku agenciju u Rijeci, da teretnicu nisu potpisali, osim brodarova punomoćnika, ni jedan učesnik u prijevozu ili njegov pravni sljednik. Ističe da teretnica ne predstavlja ugovor o prijevozu robe morem, već potvrdu o prijemu robe na prijevoz, te da se stoga klauzula o nadležnosti suda ne može smatrati

kao pismeni ugovor medju strankama. Ističe dalje da se za valjanost ugovora o sudskoj nadležnosti traži pismena isprava, a takav ugovor o nadležnosti ne predstavlja teretnica, čak ni onda kad bi se smatrala ugovorom o prijevozu, utoliko prije što teretnicu nisu potpisale stranke. Prema tome klauzula o nadležnosti suda u teretnici ne može imati obaveznu snagu za tuženoga kao primaoca robe po odnosnoj teretnici.

U odgovoru na žalbu tužitelj pobija navode i prijedloge žalbe i predlaže da se pobijano rješenje potvrdi, a žalba tužiteljeva da se odbije.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz ovih razloga:

Ocjenjujući pitanje valjanosti klauzule o nadležnosti suda za rješavanje sporova koji nastanu iz ugovornih odnosa o prijevozu robe morem, valja poći od odredaba Zakona o parničnom postupku, vodeći računa o teretnici i njenom sadržaju, kao ispravi koju izdaje brodar kao potvrdu o primljenom teretu na prijevoz.

Zakon o parničnom postupku /čl.64, st.2 i 3/ dopušta da se stranke mogu sporazumjeti da im sudi inozemni sud, ako je jedna stranka inozemna fizička ili pravna osoba, a ne radi se o sporu za koji je nadležan jugoslavenski sud na osnovi odredaba Zakona o parničnom postupku o isključivoj nadležnosti, pod uvjetom da je takav sporazum sastavljen pismeno i ako se tiče određenog spora iz određenog pravnog odnosa.

Ispitujući predmetni spor valja istaći da se radi o pravnom odnosu naknade ugovorne štete iz prijevoza robe morem brodom tuženoga, te za rješavanje takovih sporova nije propisana isključiva nadležnost jugoslavenskih sudova. Prema tome ugovaranje nadležnosti inozemnog suda za sporove koji nastanu iz ugovora o prijevozu robe morem moguće je i dopušteno, pa je s te strane odnosna sporna klauzula br.31 u teretnici dopuštena i valjana.

Drugo sporno pitanje medju strankama je da li je teretnica ugovor o prijevozu, te da li je odnosna klauzula u teretnici sporazum između primaoca robe po teretnici i brodara.

Ocjenjujući ovo pitanje valja istaći da teretnica sama po sebi nije ugovor o prijevozu, ali je kao isprava svoje vrste dokaz o tome pod kojim je i kakvim uvjetima ugovor o prijevozu robe morem sklopljen. Prema tome teretnicu u njenoj cjelini valja shvatiti kao pismeni dokaz o postojanju i sadržaju ugovora o prijevozu.

Primalac primajući teretnicu koja sadrži određene uvjete ugovora o prijevozu prima ju kao pismeni dokaz o posto-

janju sporazuma o ugovornim odnosima u cjelini, te ona u odnosima između njega i brođara, u pomanjkanju drugih dokaza, daje dokaze o sadržaju toga ugovora, pa je za rješavanje odnosa između brođara i primaoca odlučan njen sadržaj ukoliko se ne protivi dobrim običajima i kogentnim propisima zakona.

U tumačenju volje stranaka treba dakle uzeti da su klauzule u teretnici pismeni dokaz za postojanje sporazuma između učesnika ugovora o prijevozu i o njegovom sadržaju, tj. dokaz za odnose između brođara, krcatelja i primaoca, pa su odnosne klauzule obavezne kako za rješavanje odnosa između brođara i krcatelja, tako i za rješavanje odnosa između brođara i primaoca.

Što se tiče klauzule o nadležnosti suda za sporove iz ugovora o prijevozu napose valja istaći da propis našeg Zakona o parničnom postupku valja tumačiti ekstenzivno, tj. da pismena forma o nadležnosti suda nije bitni element sporazuma, već da se pismenom ispravom dokazuje postojanje takvog sporazuma. Prema tome naš zakon za takav sporazum ne traži strogu formalnost sklapanja posebnog ugovora u pismenoj formi, već je dovoljno da isprava kojom se dokazuje postojanje i sadržaj određenog pravnog odnosa sadrži i takav uglavak. Uglavak o nadležnosti suda koji sadrže razne isprave koje se uobičajeno izdaju u prometu robom, pa tako i uglavak o nadležnosti suda za rješavanje sporova iz ugovora o prijevozu robe morem, predstavlja pismeni dokaz i obavezan je za stranke koje učestvuju u ugovoru bez obzira da li je jedna od stranaka takvu ispravu potpisala ili nije.

Naime, treba uzeti ako je krcatelj primio teretnicu od brođara s određenim sadržajem bez prigovora, da je sklopio sporazum onako kako to slijedi iz teretnice kao isprave. Ukoliko krcatelj ne želi pristati na jedan od uvjeta sadržanih u teretnici, kad su takvi uvjeti inače dopušteni i uobičajeni, potrebno je da ih briše, ili da se od njih na teretnici izričito ogradi.

Čim je krcatelj prihvatio teretnicu bez ograde, uvjeti sadržani u njoj vrijeđe u cijelosti i za primaoca bez obzira da li se primalac teretnice želi ograditi od pojedinih uvjeta. Naime, prihvatom teretnice primalac stupa u prava i dužnosti ugovorne stranke onako kako to slijedi iz ugovora o prijevozu koji je krcatelj sklopio s brođarom i kako je to sadržano u teretnici. S obzirom na to ne može se primalac pozivati na to da mu uvjeti prijevoza sadržani u teretnici nisu bili poznati, ili da oni za njega ne vrijeđe, jer da on teretnicu nije potpisao, naravno samo ako se radi o uvjetima koji su običajeni i koji se ne protive prisilnim

odredbama zakona primaoočeve zemlje.

Kako je dakle prema osnovnim načelima pomorskog prava teretnica isprava, i kako treći imalac teretnice stupa u odnose s brodarom u okviru uvjeta sadržanih u teretnici, to su za primaoca obavezne i klauzule o nadležnosti suda, te je teretnica valjan dokaz o postojanju takvog sporazuma.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 27.X 1965.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Dušan Arneri, dr Vladimir Topol

Prijevoz željeznicom - Zakup cisterne - Da bi zakupnik bio oslobođen plaćanja zakupnine za cisternu koja se izgubila na željeznici, mora dokazati da je cisternu predao ŽTP-u koje mu je cisternu dalo u zakup, ili nekom drugom ŽTP-u kao vozaču s nalogom da ju otpremi onom ŽTP-u koji je zakupodavac cisterne

Željezničko transportno poduzeće podiže tužbu za naplatu zakupnine za jednu cisternu koju je po planu dalo u zakup. Tuženik priznaje navode tužbe, ali tvrdi da se cisterna tokom manipulacije izgubila, pa da je nije mogao koristiti, te da nije ni dužan platiti vozačinu. Utvrđeno je da se cisterna izgubila na području drugog ŽTP-a, a ne onog koje je cisternu dalo u zakup.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev s obrazloženjem da je tužitelju sama željeznica, promatrana kao cjelina, onemogućila upotrebu sporne cisterne.

Drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i obvezao tuženika u smislu tužbenog zahtjeva iz ovih razloga:

Pogrešno je prvostepeni sud uzeo da tužitelj nije dužan platiti utuženi iznos s naslova zakupnine, jer da nije mogao upotrebljavati predmetna kola koja su se zagubila kod tužitelja, promatrajući pri tom željeznicu kao cjelinu.

U vrijeme zaključenja rasprave pred prvostepenim sudom; a i sada još fungira tužitelj kao pravna osoba zasebna od ŽTP-a Zagreb. Prema tome tuženik bi, da bi mogao uspjeti sa svojim prigovorima, morao dokazati da je predmetna kola predao tužitelju, odnosno njegovoj sekciji ili da ih je predao ŽTP-u Zagreb kao vozaču da ih otpremi tužitelju kao neispravna, jer predaje kola kojoj pogonskoj ili poslovnoj jedinici ŽTP-a Zagreb u druge svrhe, i činjenica da se cisterna nakon toga "izgubila", ne može još tuženika osloboditi ugovornih dužnosti